

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΠΕΤΣΙΕΡΗ

Όμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Εἰς τὴν Ἐπιστημονικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τοῦ ἔτους 1963 - 64¹ εἶχον δημοσιεύσει μελέτην μου ὑπὸ τὸν τίτλον ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, μετὰ 42 εἰκόνων². Κατὰ τὸν ἔκτοτε διαρρεύσαντα χρόνον εἴλκυσαν τὴν προσοχὴν μου καὶ νέα στοιχεῖα δυνάμενα νὰ φωτίσουν πληρέστερον τὸ θέμα, τόσον ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν, ὅσον καὶ τὴν ἐρμηνείαν του. Ταῦτα καὶ παραθέτω.

Α. ΕΚΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Ι. ΕΛΛΑΣ

Εἰς τὴν μελέτην μου τοῦ 1964 περιέγραψα τὰς σχετικὰς ἐξεικονίσεις τῆς Μονῆς Λαύρας, τῆς Μονῆς Ἰβήρων, τῆς Μονῆς Γόλας, τῆς Μονῆς Φιλανθρωπινῶν, τῆς Μονῆς Βελλᾶς, τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Σιατίστης καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Νεγάδων.

Ὅχι πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐπληροφορήθην, ὅτι καὶ εἰς τὸν Ἅγιον Νικόλαον Τσαριτσάνης καὶ εἰς τὴν Μονὴν Λειμῶνος Λέσβου ὑπῆρχον ἀνάλογοι ἐξεικονίσεις, αἱ ἐξῆς:

Ἅγιος Νικόλαος Τσαριτσάνης.

1. Αἱ εἰκόνες ὡς ἔχουσι σήμερον.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου, τέσσαρα χιλιόμετρα ἀνατολικῶς τῆς Ἐλασσῶνος, εὐρίσκεται ἡ κωμόπολις Τσαρίτσανη. Ὁ κεντρικὸς ναὸς τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Νικολάου, κτισθεὶς τὸ 1615, ἔχει εἰς τὴν

1. Σελίς 386 - 458.

2. Αὕτη εἶχε κυκλοφορήσει καὶ ὡς ἀνάτυπον ἐξ 76 σελίδων τὸ 1964.

δεξιάν τοι πτέρυγα ἐκτεταμένην ἑξαικόνισιν «τῆς Ρίζης τοῦ Ἰεσσαί» μέ εἰκόνας ἑώδεκα Ἑλλήνων φιλοσόφων. Ἐκ σωζομένων ἐπιγραφῶν ἢ ἀγιογράφησις μαρτυρεῖται ὡς τελειωθεῖσα τὸ 1753. Αἱ εἰκόνες τῶν φιλοσόφων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι.

Ἄπο δεξιῶν τοῦ Ἰεσσαί:

ΣΟΛΟΝ, εἰκονίζεται μέ στιχάριον πελύπτυχον, μανδύον καὶ στέμμα. Εἰς τὴν δεξιάν κρατεῖ εἰλητάριον γράφον· «Γενήσεται σὰρξ ἀκάματος ὁ θεότητες ὄρεις ἀνιάτων πατρῶν λύσει φθορὰν» (εἰκ. 1).

ΟΖΙ, μέ στιχάριον καὶ ἀνεμίζοντα μανδύαν, κρατεῖ εἰς τὴν ἀριστεράν εἰλητάριον μέ τὰ λόγια· «Σὴνθετον ὅσον τὸ τὸν πόλον παγιώσαντι τῷ ἡλίῳ ἀψίδες ἤγαυον ὄψεων» (εἰκ. 2).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, μετὰ μικροῦ στέμματος. Εἰς τὴν ἀριστεράν τὸ εἰλητάριον τοῦ λέγει· «Ἀκάματος φύσις θεοῦ γένησις ἐξ αὐτοῦ γὰρ ὁ αὐτὸς οὐσιούται λόγος» (εἰκ. 3).

ΣΥΒΙΛΛΑ, ἐν ἐνοράσει. Τὰ λόγια τοῦ εἰληταρίου εἶναι· «Ἡξει οὐρανὸθεν βασιλεὺς αἰῶνων ὁ μέλων κρῖναι πᾶσα σάρκα καὶ κόσμον ἅπαντα» (εἰκ. 4).

ΣΟΦΟΚΛΗΣ, μέ τοὺς λόγους· «Ἔστιν ὁ θεὸς ἀναρχος ἀπλοῦς τῇ φύσει, ὃς οὐρανὸν ἔτευξεν ἅμα καὶ χθόνα» (εἰκ. 5).

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, μέ μικρὸν στέμμα ἄνευ μανδύου, μέ τὰ λόγια· «Μόνος κύριος ἐστίν καὶ δημιουργὸς τοῦ παντὸς τῶν ἀπάντων παντέλιος λόγος» (εἰκ. 6).

Ἄπ' ἀριστερῶν τοῦ Ἰεσσαί:

ΙΩΣΙΠΟΣ, μέ ἀκάλυπτον κεφαλὴν, γράφει· «Τέθηγεν ἐγκαρσίος ὑπόλους τις ἄυλος ξένος γλυχόμενος . . . . .» (εἰκ. 7).

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, ἄνευ μανδύου μετὰ στέμματος, λέγων· «Ἀναρχος ἀπρόσιτος εἰς θεὸς λόγος, ὃν οὐρανοὶ τρέμουσιν ἄνθρωποι νόες» (εἰκ. 8).

ΠΛΑΤ., ἐν ἀνατάσει, κρατεῖ εἰς τὴ δεξιάν εἰλητάριον γράφον· «Ἐκ μητρονύμφου παναμώμου παρθένου μέλει ἐπαρεῖναι τοῦ θεοῦ μόνος γόνος» (εἰκ. 9).

ΠΟΛΟΝ, μέ μικρὸν στέμμα. Τὸ εἰλητάριον εἰς τὴν δεξιάν γράφει· «Ἐνα θεὸν ὑψιστον ἐν τρισὶν λέγω ὃς οὐρανὸν ἔτευξεν ἅμα καὶ χθόνα» (εἰκ. 10).

ΔΩΝ, μέ εἰλητάριον εἰς τὴν δεξιάν γράφον· «Γέγονεν ἐκ γόνου κατελθῶν . . . . . τὸν ὑπέρτατον ὄλων» (εἰκ. 11).

ΘΟΥΛΗΣ ἐν μέρει κατεστραμμένος, ἰδίᾳ κατὰ τὸ εἰλητάριον (εἰκ. 12).

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

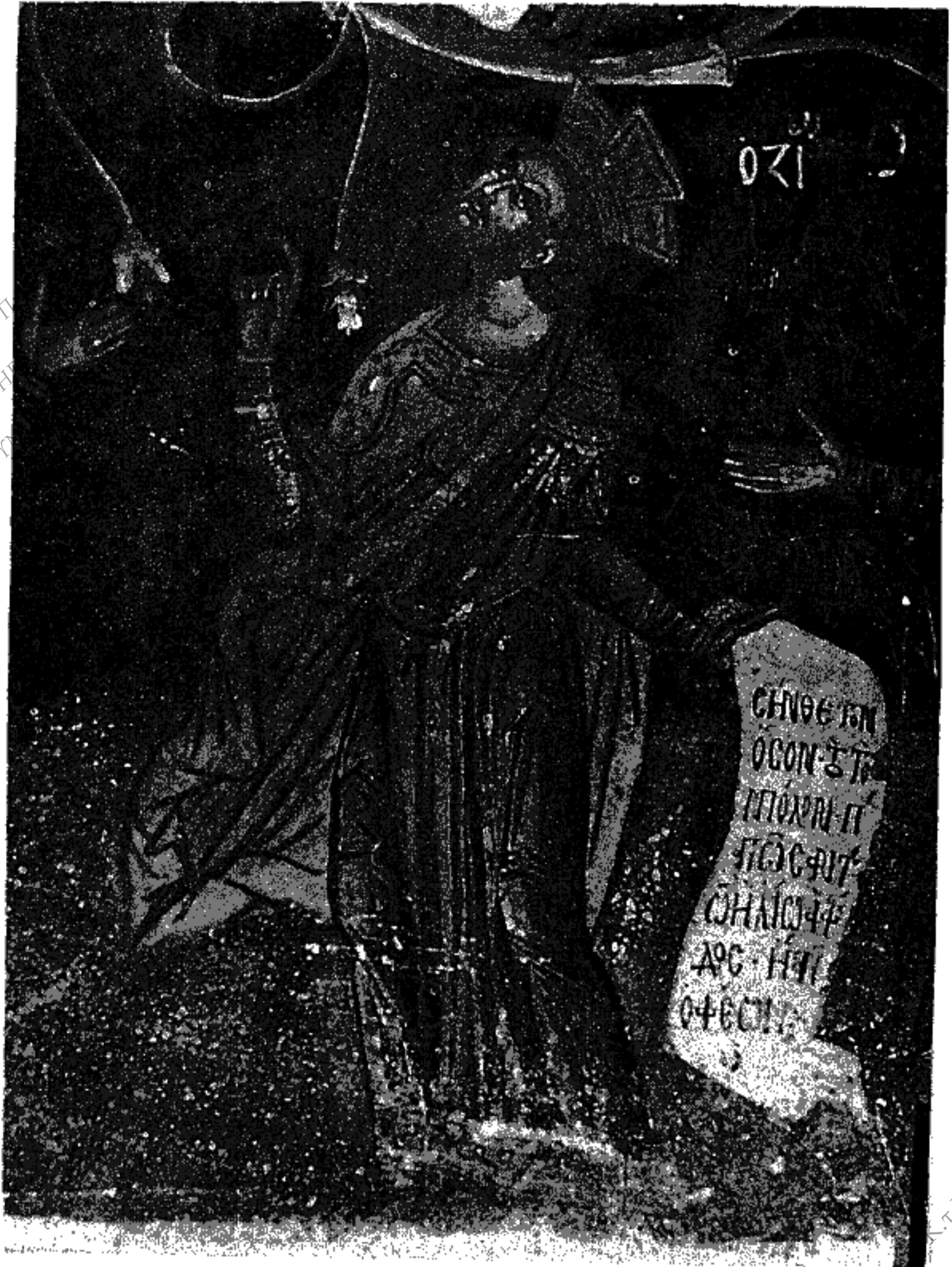

Εἰκ. 1. — Σόλων.

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Ε
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εικ. 2. — Εδριτιδης.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εἰκ. 3. — Ἀριστοτέλης.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εικ. 4. — Σιβύλλα.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εἰκ. 5.— Σοφοκλῆς.

Ε.Υ.Δ. της 2.11
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εικ. 6. — Θουκυδίδης.

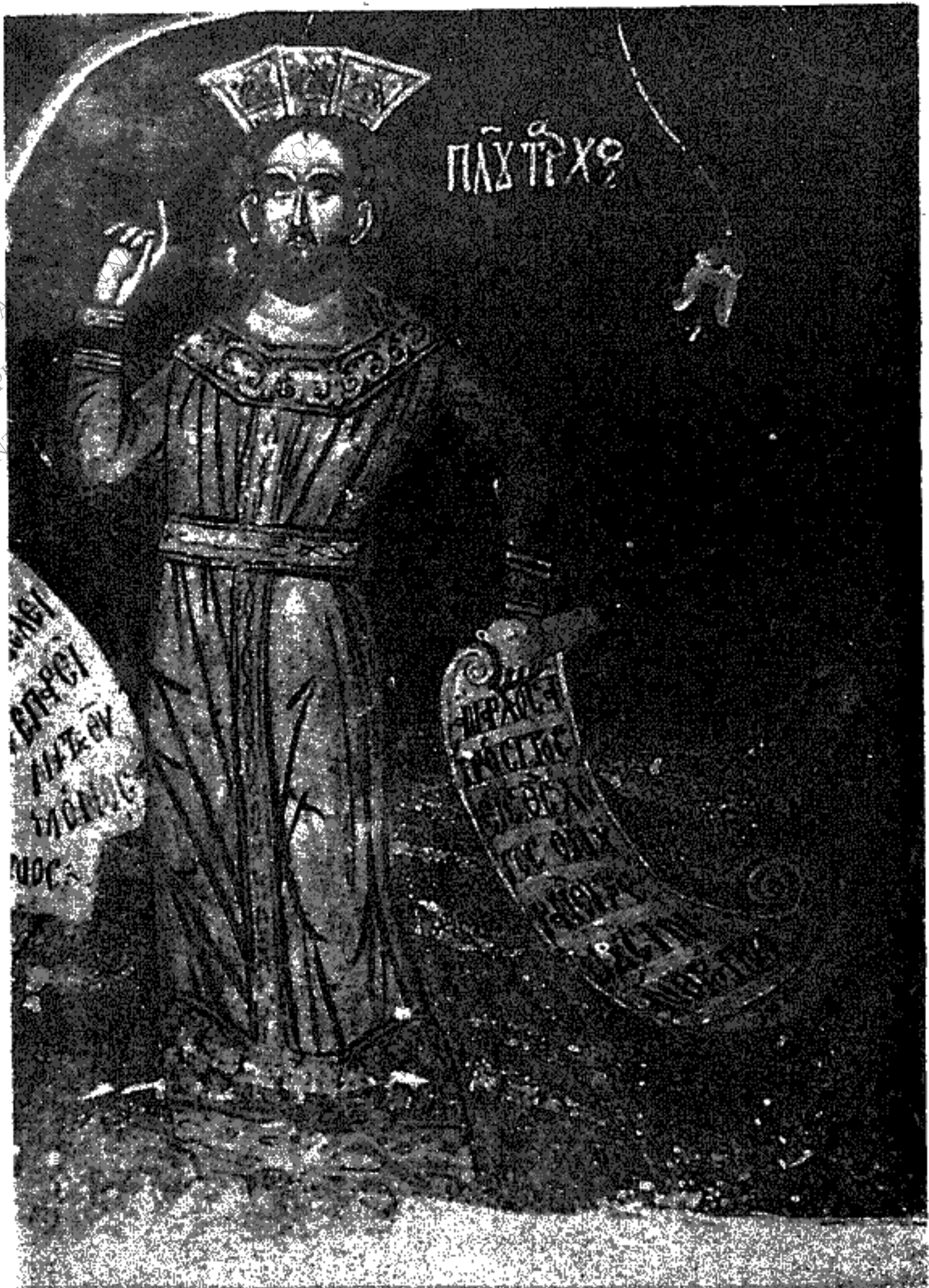

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εἰκ. 7. — Ἰώσηπος.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

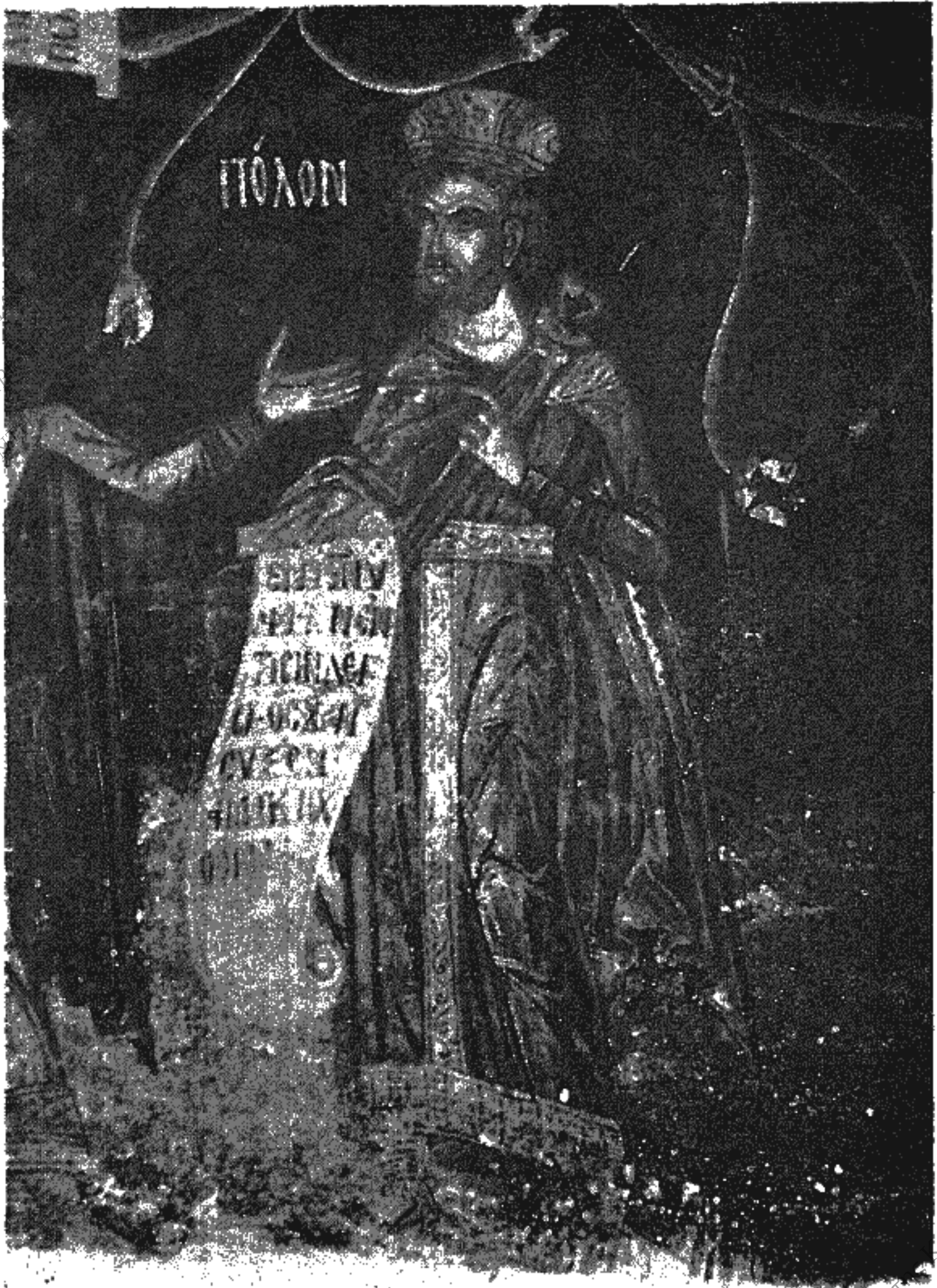
Είκ. 8. — Πλούταρχος.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εἰκ. 9. — Πλάτων.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Είκ. 10. — Ἄπολλώνιος.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εἰκ. 11. — Φίλων.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΣΑΡΙΤΣΑΝΗΣ

Εικ. 12. — Θαλής(;).

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006